

Atsauksmes par Eiropas Parlamenta sniegto ieguldījumu, izstrādājot rezolūciju par ECB 2018. gada pārskatu

ECB viceprezidents 2019. gada 1. aprīlī īpašā Ekonomikas un monetāro lietu komitejas sēdē iepazīstināja Eiropas Parlamentu ar ECB 2018. gada pārskatu.¹ ECB prezidente 2020. gada 11. februārī piedalījās Parlamenta plenārsēdes debatēs par gada pārskatu.² Nākamajā dienā Parlamentā tika pieņemta rezolūcija par ECB 2018. gada pārskatu (turpmāk tekstā – rezolūcija).³

Nosūtot ECB 2019. gada pārskatu Eiropas Parlamentam, ECB sniedz atsauksmes par Eiropas Parlamenta rezolūcijā sniegto ieguldījumu.⁴ Pēc Eiropas Parlamenta lūguma šīs atsauksmes tiek publicētas saskaņā ar 2016. gadā aizsākto praksi.⁵ Tas parāda ECB uzticību pārskatatbildības principam, ko tā īsteno, neaprobežojoties tikai ar Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) noteiktajām prasībām.

Koronavīrusa (COVID-19) pandēmijas uzliesmojums 2020. gada sākumā, tā būtiskā ietekme uz tautsaimniecību un ECB pieņemtie ārkārtas pasākumi, reaģējot uz šo ārkārtas situāciju⁶ zināmā mērā ietekmējuši ECB atbildes uz Eiropas Parlamenta izvirzītajiem jautājumiem. Taču šīs atsauksmes galvenokārt vērstas uz ECB aktivitātēm 2019. gadā atbilstoši ECB 2019. gada pārskatā aptvertajam laika periodam.⁷

1. ECB monetārā politika

1.1. ECB pasākumu efektivitāte un to blakusietekme

ECB monetārās politikas pasākumu efektivitāte, to ietekme uz finansēšanas nosacījumiem euro zonā un to blakusietekme aplūkota rezolūcijas 9., 13., 14., 16.–18. un 24. punktā. Rezolūcijas 4.–5. un 17. punktā norādīta nepieciešamība pēc

¹ Sk. ECB [interneta vietni](#).

² Sk. ECB [interneta vietni](#).

³ Pieņemtās rezolūcijas teksts pieejams [Eiropas Parlamenta interneta vietnē](#).

⁴ Šīs atsauksmes neattiecas uz Eiropas Parlamenta rezolūcijā aplūkotajiem jautājumiem saistībā ar banku savienību. Diskusijas par šiem jautājumiem sk. [ECB gada pārskatā par uzraudzības darbību](#). Atsauksmes par rezolūciju saistībā ar banku savienību tiks publicētas vēlāk šā gada laikā.

⁵ Sk. Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. februāra lēmuma par Eiropas Centrālās bankas 2014. gada pārskatu 23. punktu (pieejams Eiropas Parlamenta [interneta vietnē](#)).

⁶ Sk. 2020. gada 12. aprīlī, 2020. gada 18. martā, 2020. gada 7. aprīlī un 2020. gada 22. aprīlī ECB [interneta vietnē](#) publicētos paziņojumus preseī.

⁷ Atsauksmju sagatavošanā izmantota līdz 2020. gada 27. aprīlim pieejamā informācija

atbalstošas fiskālās politikas/un citām politikām uzlabot ilgāka termiņa izaugsmes potenciālu, veicinot kopējo pieprasījumu un mazinot ievainojamību.

ECB uzskata, ka tās monetārās politikas pasākumi devuši būtisku ieguldījumu uzņēmumu un mājsaimniecību finansēšanas nosacījumu uzlabošanā un spēcīgākas ekonomiskās aktivitātes un inflācijas nodrošināšanā. Ņemot vērā visus no 2014. gada vidus līdz 2019. gadam ECB veiktos pasākumus, tiek lēsts, ka šajā laika periodā kopējā ietekme uz euro zonas reālā IKP pieaugumu kumulatīvā izteiksmē bijusi no 2.5 līdz 3.0 procentu punktiem.⁸ Šo pasākumu ietekme uz gada inflāciju šajā periodā bijusi no trešdaļas līdz pusei procentu punkta gadā.⁹ Straujāka tautsaimniecības izaugsme vidējā termiņā ECB monetārās politikas pasākumu rezultātā sniedz priekšrocības lielākajai daļai euro zonas mājsaimniecību un uzņēmumu.

ECB uzskata, ka zemas nominālās procentu likmes euro zonā atspoguļo ne tikai monetārās politikas pasākumu īstenošanu. Gan Eiropas, gan pasaules reālās procentu likmes samazinājušās jau gadu desmitiem un kopš globālās finanšu krīzes saglabājušās ļoti zemā vai pat negatīvā līmenī. Virkne aplēšu, t.sk. ECB veiktās aplēses, liecina par līdzīgām tendencēm attiecībā uz dabiskajām vai reālajām līdzsvara procentu likmēm.¹⁰ Šīs tendences mēģināts skaidrot ar dažādiem faktoriem, t.sk. strukturālāku faktoru, piemēram, demogrāfijas, produktivitātes norišu, drošu aktīvu piedāvājuma un pieprasījuma nesabalansētības pieaugumu, kā arī cikliskākiem faktoriem, piemēram, pastāvīgo spiedienu samazināt aizņemto līdzekļu apjomu, ko noteica pasaules finanšu krīzes sākums.

ECB monitorē savu nestandarta monetārās politikas pasākumu, kas minēti šajā rezolūcijā, potenciālo blakusietekmi. Pagaidām blakusietekme, šķiet, bijusi ierobežota, taču gaidāms, ka pieaugot nestandarta pasākumu izmantošanas intensitātei un ilgumam, arī tā palielināsies. Lai uzlabotu ECB monetārās politikas pasākumu efektivitāti, nevēlamu norišu novēršanai jāizmanto citas politikas jomas. Piemēram, ar pārmērīgi augstām aktīvu cenām saistītie finanšu stabilitātes riski jānovērš, piemērojot uz dažādām finanšu iestādēm vērstus atbilstošus makroprudenciālos un mikroprudenciālos pasākumus. ECB kopā ar Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju (ESRK) regulāri monitorē šo pasākumu atbilstīgumu, ņemot vērā arī koronavīrusa krīzes ietekmi.

Euro zonā līdz 2019. gada beigām turpinājās stabils mājokļu cenu kāpums un atsevišķās vietās tika konstatētas pārmērīgi augstas mājokļu cenas. Tomēr nav pierādījumu, ka pastāvētu kredītu virzīts mājokļu cenu burbulis.

Mājsaimniecību parāda attiecība pret IKP saglabājas stabila, taču tā ir ievērojami

⁸ Sk. Rostagno, M. et al., *A tale of two decades: the ECB's monetary policy at 20* ("Stāsts par divām desmitgadēm – ECB monetārās politikas 20. gadadiena"), *Working Paper Series*, Nr. 2346, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2019. gada decembris.

⁹ Sk. Hartmann, P., and Smets, F., *The European Central Bank's Monetary Policy during Its First 20 Years* ("Eiropas Centrālās bankas pirmo 20 gadu monetārā politika"), *Brookings Papers on Economic Activity*, 2018. gads, 1.–146. lpp.

¹⁰ Sk., piemēram, Brand, C., Bielecki, M. and Penalver, A. (eds), *The natural rate of interest: estimates, drivers, and challenges to monetary policy* ("Dabiskā procentu likme – aplēses, noteicošie faktori un monetārās politikas izaicinājumi"), *Occasional Paper Series*, Nr. 217, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2018. gada decembris.

zemāka nekā pirms pasaules finanšu krīzes. Tomēr riski, kas apdraud mājokļu tirgus, dažādās valstīs ir atšķirīgi, atspoguļojot citus katrai valstij raksturīgus piedāvājuma un pieprasījuma faktoros. ECB, pildot finanšu stabilitātes nodrošināšanas funkciju, nepārtraukti monitorē nekustamā īpašuma riskus un sadarbojas ar ESRK, kas nesēn identificēja virkni ES valstu ar vidēja termiņa ievainojamību nekustamā īpašuma sektorā.¹¹ Ievainojamība euro zonas mājokļu tirgos tiek pārvērtēta koronavīrusa krīzes kontekstā.

ECB atzīst, ka tās nestandarta monetārās politikas pasākumi var ietekmēt banku pelnītspēju, taču norāda, ka monetārās politikas kopējā ietekme uz banku pelnītspēju ir ierobežota. Tie var īpaši ietekmēt bankas, kuru galvenais finansējuma avots ir klientu noguldījumi (kā tas parasti ir mazu banku gadījumā), jo to neto procentu likmju marža parasti jutīgāk reaģē uz zemu procentu likmju vidi. Tomēr šādas bankas parasti labvēlīgi ietekmē augošs aizdevumu pieprasījums un labākas kvalitātes kredīti, ko nosaka ECB monetārās politikas pozitīvā ietekme uz tautsaimniecības izaugsmi. ECB turklāt ieviesusi divu līmeņu likviditātes pārpalikuma atlīdzības sistēmu, kuras mērķis ir atbalstīt monetārās politikas transmisiju ar banku starpniecību. Šīs sistēmas uzbūve (kvotas tiek noteiktas atbilstoši obligāto rezervju prasībām) nozīmē, ka tā labvēlīgāk ietekmē bankas, kas vairāk atkarīgas no privāto klientu noguldījumiem.

ECB atzīst, ka, kā norādīts rezolūcijā, zemas procentu likmes rada zināmu spiedienu attiecībā uz apdrošinātāju un pensiju fondu pelnītspēju un maksātspēju, taču arī norāda uz to pozitīvo ietekmi uz nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību finansēšanas nosacījumiem. Sarūkot obligāciju peļņas likmēm, samazinājušies arī apdrošinātāju un pensiju fondu ieguldījumu ienākumi. Daudzas šīs iestādes, īpaši tās, kuras piedāvā produktus ar garantētu minimālo peļņu, šādu pelnītspējas kritumu mēdz kompensēt, cenšoties gūt peļņu ar riskantākiem un mazāk likvīdiem aktīviem. Tādējādi šī nozare palīdz atvieglot uzņēmumu sektora finansēšanas nosacījumus.¹² ECB rūpīgi monitorē zemu procentu likmju vides ietekmi uz apdrošinātājiem un pensiju fondiem, kas galvenokārt atkarīga no individuālu iestāžu uzņēmējdarbības modeļa un bilances struktūras.

ECB aktīvu iegādes programmas un nodrošinātās refinansēšanas operācijas veidotas, pienācīgi ņemot vērā riska pārvaldības aspektus. Riska kontroles sistēma tiek izmantota, lai mazinātu un rūpīgi monitorētu riskus, t.sk. finanšu riskus. Šī sistēma arī palīdz ECB īstenot politikas uzdevumus.

ECB piekrīt rezolūcijā paustajam, ka citām politikas jomām jāīsteno izlēmīgāki pasākumi, lai stimulētu tās monetārās politikas pasākumu efektivitāti. ECB īsteno nepieciešamos monetārās politikas pasākumus, lai nodrošinātu cenu

¹¹ Sk. ESRK ziņojumu *Vulnerabilities in the residential real estate sectors of the EEA countries* ("Ievainojamības EEZ valstu mājokļu nekustamā īpašuma sektorā") un *Follow-up report on the countries that received ESRB warnings in 2016 on medium-term vulnerabilities in the residential real estate sector* ("Novērtējuma ziņojums attiecībā uz valstīm, kas saņēmušas ESRK brīdinājumus 2016. gadā par ievainojamību mājokļu nekustamā īpašuma sektorā vidējā termiņā"), 2019. gada septembris. Brīdinājumi attiecībā uz konkrētām valstīm pieejami ESRK [interneta vietnē](#).

¹² Sk. *Non-bank financial sector* ("Nebanku finanšu sektors"), *Financial Stability Review*, ECB, Frankfurtē pie Mainas, 2019. gada novembris.

stabilitāti euro zonā. Tomēr nepieciešams īstenot aktīvāku fiskālo politiku, īpaši pašreizējā zemu procentu likmju vidē. Turklāt euro zonas valstīm jāpastiprina savi strukturālie pasākumi, lai veicinātu darba ražīgumu un izaugsmes potenciālu, mazinātu strukturālā bezdarba līmeni un uzlabotu noturību.

ECB piekrīt rezolūcijā paustajam attiecībā uz mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) ārkārtīgo nozīmīgumu un turpinās rūpīgi sekot šo uzņēmumu finansējuma vajadzībām. ECB labi apzinās, ka lielākā daļa euro zonas uzņēmumu ir MVU un tie veido būtisku euro zonas apgrozījuma un nodarbinātības daļu. Izmantojot apsekojumu par finansējuma pieejamību uzņēmumiem (SAFE)¹³, pēdējo desmit gadu laikā ECB centusies iegūt precīzu novērtējumu par MVU finansēšanas nosacījumiem, lai šo informāciju izmantotu lēmumu pieņemšanai. Izstrādājot monetārās politikas pasākumus, ECB arī ņēmusi vērā MVU būtisko atkarību no banku finansējuma, paturot prātā arī MVU uz tirgus instrumentiem balstītā finansējuma nosacījumus.

Šajā kontekstā ECB pēdējos gados pieņemtie monetārās politikas lēmumi palīdzējuši mazināt MVU finansiālos ierobežojumus un uzlabot to noturību pret finanšu šokiem. Runājot par banku izsniegtajiem aizdevumiem, pasākumi, kuru mērķis ir kredītēšanas dinamikas nostiprināšana, piemēram, ilgāka termiņa refinansēšanas (mērķ-)operācijas, pildījuši nozīmīgu lomu, lai nodrošinātu MVU piekļuvi finansējumam un novirzītu iesaistīto banku monetāro stimulu privātā sektora kredītņēmējiem.¹⁴ Runājot par uz tirgus instrumentiem balstītu finansējumu, "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" (USAIP) nodrošināja labvēlīgus nosacījumus plašam euro zonas uzņēmumu lokam, t.sk. MVU. SAFE apsekojuma rezultāti liecina, ka USAIP palīdzēja uzlabot banku aizdevumu pieejamību MVU. Lielie uzņēmumi arvien biežāk izmantoja parāda vērtspapīru emisijas, tāpēc bankas lielāku daļu aizdevumu novirzīja mazākiem uzņēmumiem. Tas parāda, kā monetārās politikas pasākumi var papildināt cits citu un savstarpēji mijiedarboties.¹⁵ Tādējādi saskaņā ar SAFE apsekojuma rezultātiem, ECB pasākumi palīdzēja samazināt to MVU īpatsvaru, kas nonākuši finansiālās grūtībās, no aptuveni 18% laika periodā no 2009. līdz 2012. gadam līdz aptuveni 8% laika periodā no 2016. līdz 2019. gadam.¹⁶ Līdzīgi arī to euro zonas MVU īpatsvars, kuri norādīja uz būtiskiem sarežģījumiem uzņēmējdarbībā un parāda apkalpošanā, saruka no 14% 2012. gadā līdz 3% 2019. gada 2. pusgadā.

¹³ Sk. ECB [interneta vietni](#).

¹⁴ Tas īpaši attiecas uz bankām, kas reģistrētas tajās euro zonas valstīs, kuras agrāk tika uzskatītas par ievainojamām. Detalizētāku apskatu sk. ielikumā *Impact of the ECB's non-standard measures on financing conditions: taking stock of recent evidence* ("ECB nestandarta pasākumu ietekme uz finansēšanas nosacījumiem – jaunāko pierādījumu analīze"), *Tautsaimniecības Bijetens*, Nr. 2, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2017. gads.

¹⁵ Attiecībā uz USAIP un ITRMO ietekmi uz Spānijas nefinanšu sabiedrībām sk. arī Arce, O., Gimeno, R. and Mayordomo, S., *Making room for the needy: the credit reallocation effects of the ECB's corporate QE* ("Piedāvājot iespēju trūkumā nonākušajiem – ECB uzņēmumu kvantitatīvās stimulēšanas ietekme uz aizdevumu pārdali"), *Working Papers*, Nr. 1743, *Banco de España*, 2017. gads.

¹⁶ Tādu pasākumu kā tiešo monetāro darījumu (TMD) programmas ietekmi sk. arī Ferrando, A., Popov, A. and Udell, G.F., *Sovereign stress and SMEs' access to finance: Evidence from the ECB's SAFE survey* ("Valsts parāda stress un MVU piekļuve finansējumam – ECB SAFE apsekojuma dati"), *Journal of Banking and Finance*, 81. sēj., 2017. gads, 65.–80. lpp.

Lai gan MVU finansēšanas nosacījumi pēdējos gados ievērojami uzlabojušies, ECB apzinās, ka saglabājas daži būtiski sarežģījumi. ECB arī rūpīgi monitorē MVU finansēšanas nosacījumus, ņemot vērā koronavīrusa pandēmijas ietekmi uz tautsaimniecību, un nepieļaus nekādus riskus, kas apdraud raitu monetārās politikas transmisiju, t.sk. izmantojot šo kanālu.

1.2. "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" un monetārās politikas īstenošana

Jautājumi saistībā ar monetārās politikas īstenošanu aplūkoti 15. un 36. punktā. Rezolūcijas 36. punktā īpaši aplūkota USAIP.

Iegādes ECB aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros var turpināties zināmu laiku, piemērojot pašreizējos programmas parametrus. AIP, t.sk. 2020. gada martā izziņotās pagaidu neto aktīvu iegādes 120 mljrd. euro apjomā, tiks veiktas pilnā apjomā saskaņā ar pastāvošajiem principiem, piemērojot papildu elastību attiecībā uz pagaidu iegādēm.¹⁷ Papildu pagaidu iegādes 750 mljrd. euro apjomā pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP)¹⁸ ietvaros tiek veiktas atsevišķi un papildus neto iegādēm AIP ietvaros. PĀAIP uzbūve ir elastīga, lai mērķtiecīgi risinātu koronavīrusa uzliesmojuma izraisīto konkrēto situāciju. Tas ļaus mainīt iegāžu plūsmas laiku, aktīvu grupu un jurisdikciju dalījumā.

Kas attiecas uz rezolūcijā minētajām pārredzamības problēmām, ECB regulāri publicē ļoti plašu informāciju par visām tās aktīvu iegādes programmām. Lai vēl vairāk veicinātu trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) un "Ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmas" (ABSIP) pārredzamību, ECB 2019. gada marta "Tautsaimniecības biļetenā" publicēja šo programmu apkopotos turējumu statistikas datus.¹⁹ Apkopotie dati sniedz ieskatu par NOIP3 turējumiem gan riska valstu, gan reitingu dalījumā. ABSIP dati sniedz ieskatu par turējumiem riska valstu, reitingu un nodrošinājuma veidu dalījumā.²⁰ Kopš šo datu pirmās publicēšanas ECB tos aktualizējusi vienlaikus ar USAIP apkopoto turējumu statistikas datu informācijas atklāšanu reizi pusgadā. Šīs papildinformācijas publicēšana ļāvusi sabiedrībai labāk saprast, kā šīs programmas tiek ieviestas, vienlaikus nodrošinot monetārās politikas efektīvu īstenošanu. Detalizētākas informācijas atklāšana par ABSIP un NOIP3 ietvaros turētajiem vērtspapīriem varētu apdraudēt šo programmu mērķi. Īpaši netiek atklāts ABSIP un NOIP3 precīzs sastāvs, norādot atsevišķus vērtspapīrus vai starptautiskos vērtspapīru identifikācijas

¹⁷ Sk. 2020. gada 12. martā ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

¹⁸ Sk. 2020. gada 18. martā ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

¹⁹ Sk. ielikumu *Providing additional transparency on aggregate APP holdings* ("Papildu pārredzamības sniegšana par apkopotajiem AIP turējumiem") rakstā [Taking stock of the Eurosystem's asset purchase programme after the end of net asset purchases](#) ("Eurosistēmas aktīvu iegādes programmas analīze pēc neto aktīvu iegāžu pārtraukšanas"), *Tautsaimniecības Biļetens*, Nr. 2, ECB, Frankfurtē pie Mainas, 2019. gads.

²⁰ Informācija par apkopotajiem NOIP3 un ABSIP turējumiem pieejama ECB interneta vietnes sadaļā ["Aktīvu iegādes programmas"](#). Šajā sadaļā reizi pusgadā tiek sniegta informācija arī par NOIP3 turējumiem reitingu un riska valstu dalījumā, kā arī ABSIP turējumiem riska valstu, reitingu un nodrošinājuma veidu dalījumā.

numurus (ISIN), jo gadījumos, kad noteikti ISIN neparādās starp turējiem, sabiedrība varētu to uztvert kā norādi uz dalījumu starp finansiāli stabiliem un salīdzinoši vājākiem emitentiem un darījumu iniciatoriem, lai arī tam varētu būt citi iemesli. Jāatzīmē, ka atšķirībā no USAIP, daudzu NOIP3 un ABSIP vērtspapīru emitenti un/vai iniciatori ir euro zonas kredītiestādes, kas ir galvenās darījuma partneres ECB monetārās politikas operācijās. Šāda detalizēta informācijas atklāšana tādējādi varētu novest pie tirgus sadrumstalotības un apdraudēt vienlīdzīgus darbības nosacījumus emitentu un darījumu iniciatoru vidū, kā arī pakļaut riskam ECB mērķi samazināt iegādes programmu ieviešanas ietekmi uz attiecīgo tirgu darbību.

ECB ļoti atzinīgi novērtē pozitīvās tautsaimniecības un finanšu norises Grieķijā 2019. gadā. Par Grieķijas obligāciju atbilstību lēmumu pieņem Padome, balstoties uz virkni apsvērumu, t.sk. risku pārvaldību. Lai gan līdz šim nav veiktas Grieķijas valsts sektora vērtspapīru iegādes "Valsts sektora vērtspapīru iegādes programmas" (VSVIP) ietvaros, ECB stimulējošā monetārā politika nodrošinājusi būtisku devumu, mazinot finanšu nosacījumu stingrību Grieķijā, kā liecina zemās banku aizdevumu procentu likmes Grieķijas mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrībām. Turklāt Grieķijas valdības emitētie tirgojamie parāda vērtspapīri atbilst iegādēm PĀAIP ietvaros sakarā ar atbrīvojumu.²¹ Atbrīvojums tika piešķirts, ņemot vērā gan koronavīrusa izraisītās ārkārtas situācijas kontekstā piedzīvotos tirgus satricinājumus, gan faktu, ka šobrīd Grieķijā notiek pastiprinātas uzraudzības process. Labu laiku pirms koronavīrusa uzliesmojuma bija arī vērojamas pozitīvas tendences Grieķijas reālajā tautsaimniecībā un finanšu tirgos. Turklāt Grieķijas valsts parāda instrumenti sakarā ar atbrīvojumu uz laiku tiek pieņemti kā nodrošinājums Eurosistēmas kredītooperācijās Padomes nesena pagaidu nodrošinājuma atvieglojumu pasākumu kopuma ietvaros²².

1.3. Monetārās politikas stratēģijas pārskatīšana

Rezolūcijas 34. punktā aplūkota ECB monetārās politikas regulējuma izvērtēšana un šā procesa ietvaros tiek aicināts rīkot sabiedrisko apspriešanu.

ECB 2020. janvārī sāka savas monetārās politikas stratēģijas izvērtēšanu.²³

Izvērtēšana galvenokārt vērsta uz cenu stabilitātes kvantitatīvo formulēšanu, kā arī pieeju un instrumentiem, ar kuriem tiek panākta cenu stabilitāte. Turklāt izvērtēšanā arī tiks ņemts vērā, kāda nozīme ECB uzdevumu īstenošanā ir citiem apsvērumiem, piemēram, finanšu stabilitātei, nodarbinātībai un vides stabilitātei. Izvērtēšanā tiks apsvērta arī ECB komunikācija par monetāro politiku un plašas sabiedrības izpratne par ECB. Ņemot vērā koronavīrusa izraisīto ārkārtas situāciju, izvērtēšanas termiņš pagarināts līdz 2021. gada vidum.²⁴

²¹ Sk. 2020. gada 18. martā ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

²² Sk. 2020. gada 7. aprīlī ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

²³ Sk. 2020. gada 23. janvārī ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

²⁴ Sk. 2020. gada 2. aprīlī ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

Kā tiek aicināts rezolūcijā, stratēģijas izvērtēšanā tiks iesaistīti Eiropas iedzīvotāji.

Papildus regulārajai domu apmaiņai ar Eiropas Parlamenta locekļiem par visiem izvērtēšanas aspektiem ECB arī vēlas uzklaust plaša ieinteresēto personu loka, t.sk. iedzīvotāju, akadēmisko aprindu pārstāvju un profesionāļu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju idejas un viedokļus, izmantojot specializētos pasākumus "ECB uzklausa" un jaunu tiešsaistes portālu "ECB uzklausa".²⁵ Šo un arī nacionālo centrālo banku visā euro zonā rīkoto aktivitāšu rezultāti tiks ņemti vērā stratēģijas izvērtēšanas apsvērumos.

2. Jautājumi saistībā ar rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām un zaļo finansējumu

Rezolūcijas 19., 21., 22. un 23. punktā aplūkota ECB loma saistībā ar rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām.

Klimata pārmaiņas ir pasaules mēroga problēma un pasākumi jāveic visai sabiedrībai un privātajām institūcijām. ECB, ievērojot savas pilnvaras, aktīvi piedalās šīs problēmas risināšanā. ECB uzsver valdību noteicošo lomu, t. sk. starptautiskās sadarbības ietvaros, atbilstošas klimata pārmaiņu novēršanas politikas izstrādē un īstenošanā. Politikas iestādēm pieejams plašs politikas pasākumu klāsts, lai rastu risinājumu klimata pārmaiņām, t. sk. oglekļa emisiju cenu noteikšana ar fiskālo pasākumu palīdzību. Savu pilnvaru ietvaros centrālās bankas var atbalstīt un stiprināt valdību kopējos centienus, darbojoties atbilstoši savai kompetencei.

ECB ņems vērā klimata pārmaiņu ietekmi attiecībā uz monetāro politiku stratēģijas pārskatīšanas ietvaros. Līdztekus citiem apsvērumiem pārskatīšanā tiks ņemta vērā vides stabilitāte.²⁶ Šajā kontekstā ECB rūpīgi pārbaudīs riskus, ko klimata pārmaiņas rada monetārās politikas īstenošanai un to, kā klimata pārmaiņu apsvērumus var iekļaut Eurosistēmas monetārās politikas regulējumā.

Runājot par ECB korporatīvo obligāciju pirkumu jautājumu, kas pausts rezolūcijā, ECB norāda, ka, ievērojot tirgus neitralitātes principu, aptuveni 20% visu atbilstošo zaļo obligāciju tiek turētas USAIP ietvaros. Tādējādi ECB jau tagad piedalās pārejā uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. AIP mērķis ir veicināt noturīgu inflācijas līmeņa korekciju atbilstoši ECB galvenajam mērķim – nodrošināt cenu stabilitāti. Tādējādi AIP atbilstības kritēriji ar nolūku ir plaši definēti, lai aptvertu lielu iegādājamo vērtspapīru klāstu, nodrošinot plašāko iespējamo ietekmi un izvairoties no specifisku tirgus segmentu izkropļojumiem.²⁷ 2018. gada novembrī ECB "Tautsaimniecības Biļetenā"²⁸ publicētajā pētījumā tika

²⁵ Sk. ECB [interneta vietni](#).

²⁶ Sk. 2020. gada 23. janvārī ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu presei.

²⁷ Sk. arī ECB prezidentes 2019. gada 20. decembra [vēstuli](#), kas adresēta Parlamenta locekļiem Paulam Tangam (*Paul Tang*) un Nīnai Džilai (*Neena Gill*), un ECB prezidentes 2019. gada 21. novembra [vēstuli](#), kas adresēta Parlamenta loceklim Ernestam Urtasunam (*Ernest Urtasun*).

²⁸ Sk. ECB 2018. gada "*Tautsaimniecības Biļetena*" Nr. 7 ielikumu *Purchases of green bonds under the Eurosystem's asset purchase programme* ("Zaļo obligāciju iegāde Eurosistēmas aktīvu iegādes programmas ietvaros"), Frankfurte pie Mainas, 2018. gads.

atklāts, ka zaļo obligāciju emisija īpaši koncentrēta sektoros, kas rada augstas oglekļa emisijas, piemēram, pakalpojumu, transporta, infrastruktūras un būvniecības sektorā. Šo sektoru uzņēmumi emitē zaļās obligācijas, lai finansētu efektīvāku tehnoloģiju ieviešanu, mazinātu oglekļa pēdas nospiedumu un pārorientētu savus enerģijas apgādes risinājumus uz atjaunojamiem enerģijas avotiem.

ECB arī aplūko iespēju iekļaut klimata pārmaiņu riskus prudenciālās uzraudzības regulējumā.

ECB banku uzraudzības funkcija mikroprudenciālās uzraudzības līmenī izstrādā norādījumus, kas nosaka uzraudzības gaidas attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldību un ar tiem saistītās informācijas atklāšanu. 2020. gada 1. pusgadā plānots rīkot sabiedrisko apspriešanu par šiem norādījumiem. Makroprudenciālās uzraudzības līmenī ECB izstrādā ar klimata pārmaiņām saistītu sistēmisko risku monitoringa sistēmu un leļupvērstu makroprudenciālā stresa testu.

ECB piedalās dažādās Eiropas un starptautiskās iniciatīvās, t.sk. Centrālo banku un uzraudzības iestāžu finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīklā (NGFS).

ECB aktīvi iesaistās vairāku starptautisko struktūru, kas nosaka standartus saistībā ar klimata pārmaiņu riskiem, t.sk. Finanšu stabilitātes padomes un Bāzeles Banku uzraudzības komitejas, darbā. ES līmenī ECB atzinīgi vērtēja Eiropas Komisijas rīcības plānu attiecībā uz ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanu kā būtisku soli virzībā uz ilgtspējības iekļaušanu finanšu lēmumu pieņemšanā. Turklāt ECB aktīvi atbalstīja ierosinājumu izstrādāt ilgtspējīgu aktīvu kopēju ES taksonomiju kā būtiskāko soli ceļā uz zaļo finanšu izvēšanu. ECB kā Eiropas Komisijas Ilgtspējīgu finanšu tehnisko ekspertu grupas locekle sniedza analītisku ieguldījumu un tehnisko atbalstu ES ilgtspējīgas darbības klasifikācijas sistēmas (taksonomijas) ekonomiskās ietekmes novērtējumam.²⁹

ECB arī pēta, kā savās operācijās turpmāk iekļaut bažas par klimata pārmaiņām.

Attiecībā uz darbinieku pensiju fondu portfeli ECB jau piemēro ilgtspējīgu ieguldījumu politiku, balstoties uz selektīvu izņēmumu sarakstu. Tās ieguldījumu pārvaldītājiem (abi ir ANO Atbildīgu ieguldījumu principu parakstītāji) jāpiemēro norādījumi par balsošanu uz pilnvaras pamata, kas ietver vides, sociālos un pārvaldības apsvērumus. ECB arī pieņēma lēmumu aizstāt ECB pensiju fondu kapitāla etalonus ar attiecīgajiem zemu oglekļa dioksīda emisiju ekvivalentiem. ECB pēta iespējas un veidus, kā iekļaut ar klimatu saistītus apsvērumus attiecībā uz pašu kapitāla portfeli. Kā pirmo soli ECB nolēma palielināt portfelī turēto zaļo obligāciju īpatsvaru atkarībā no to pieejamības un tirgus likviditātes. ECB aktīvu iegādes programmu ietvaros un saskaņā ar tirgus neitralitātes principu ECB veikusi un turpina veikt zaļo obligāciju iegādes.

ECB arī kāpina analītiskās un pētniecības spējas klimata pārmaiņu jautājumos.

Piemēram, ECB veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka klimata pārmaiņas tiek ņemtas vērā ECB makroekonomiskajos modeļos, prognozēšanas metodēs, riska novērtējumā un stresa testu scenārijos un modeļos. Piemēram, ECB veiktajos

²⁹ Sk. Ilgtspējīgu finanšu tehnisko ekspertu grupas 2020. gada marta [galaziņojumu](#).

pētījumos novērtēta pašu kapitāla un banku finansējuma loma videi labvēlīgu inovāciju atbalstam.³⁰

3. Euro starptautiskās loma un EMS padziļināšanās, t.sk. banku savienība un kapitāla tirgu savienība, un ar ES finanšu arhitektūru saistītie jautājumi

7. punktā uzsvērta nepieciešamība pēc Eiropas monetārās savienības (EMS) padziļināšanas, kas ir euro nozīmes palielināšanai nepieciešams strukturāls apstāklis. 33. punktā konkrēti aplūkota euro starptautiskā nozīme. Lai gan rezolūcija uzmanība nav pievērsta galvenokārt ar ECB banku uzraudzības uzdevumiem saistītajiem jautājumiem, 25.–28. un 37. punktā skarti vairāki jautājumi, kas saistīti ar banku savienību, kapitāla tirgu savienību (KTS) un ES finanšu arhitektūru, t.sk. attiecībā uz sagatavošanos breksitam un euro īstermiņa procentu likmes (€STR) ieviešanu.

Runājot par euro starptautisko nozīmi, ECB vēlreiz uzsver, ka euro globālo pievilcību galvenokārt veicina dziļāka un pamatīgāk izveidota EMS, jo īpaši paātrinot KTS izveidi vienlaikus ar stabilas ekonomiskās politikas īstenošanu euro zonā.³¹ Banku savienības izveides pabeigšana stiprinās euro zonas noturību, savukārt dziļāki un labāk savstarpēji saistīti Eiropas kapitāla tirgi, ko nodrošinās progress ceļā uz kapitāla tirgu savienību, veicinās finanšu tirgu dziļumu un likviditāti. Tas savukārt netieši veicinās euro kā starptautiskas investīciju, finansēšanas un norēķinu valūtas izmantošanu pasaulē. ECB turpina uzsvērt, ka nepieciešami turpmāki centieni pabeigt EMS izveidi.³²

ECB piekrīt rezolūcijā paustajam aicinājumam ātri pabeigt banku savienības izveidi. ECB turpina stingri atbalstīt banku savienības izveides pabeigšanu un uzskata pilnīgas Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas izveidi par svarīgāko prioritāti.

Attiecībā uz rezolūcijā uzsvērto nepieciešamību respektēt kooperatīvo un savstarpējo aizdevumu banku darbības principus un uzdevumus ECB norāda, ka tā, pildot savus uzraudzības uzdevumus, pilnībā respektē samērības principu. Viens no galvenajiem ECB banku uzraudzības funkcijas uzdevumiem ir nodrošināt konsekventu kredītiestāžu uzraudzību visas banku savienības ietvaros. Taču tas nenozīmē, ka ECB uzraudzībā īsteno principu "viens izmērs der visiem". ECB, pildot savus uzraudzības uzdevumus, pilnībā respektē samērības principu un nediskriminē bankas, pamatojoties uz to darbības modeli, ciktāl tās izpilda banku darbību regulējošās prasības.

³⁰ Sk. *Finance and decarbonisation: why equity markets do it better* ("Finanses un dekarbonizācija – kāpēc kapitāla vērtspapīru tirgos ir labāki panākumi"), *Research Bulletin*, Nr. 64, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2019. gada novembris.

³¹ Sk. *The international role of the euro* ("Euro starptautiskā loma"), ECB, Frankfurte pie Mainas, 2019. gada jūnijs.

³² Sk. ECB "Tautsaimniecības Bijetena" Nr. 2 rakstu *The state of play regarding the deepening agenda for Economic and Monetary Union* ("Pašreizējā situācija saistībā ar Ekonomikas un monetārās savienības padziļināšanas plānu"), Frankfurte pie Mainas, 2020. gads.

ECB arī piekrīt aicinājumam paātrināt KTS projekta īstenošanu un atbalsta būtisku KTS padziļināšanu, kam jābūt pietiekami vērienīgai un savlaicīgai, ņemot vērā arī jebkāda veida korekcijas, kas nepieciešamas koronavīrusa rezultātā. ECB konsekventi aicinājusi ES institūcijas un dalībvalstis veikt nepieciešamos pasākumus, lai pabeigtu KTS izveidi, un tā vēlreiz apliecina stingru atbalstu integrētu, labi funkcionējošu un inovatīvu finanšu tirgu izveidei ES. ECB gaida Eiropas Komisijas augsta līmeņa foruma galīgo rekomendāciju publicēšanu. Šīm rekomendācijām jābūt ļoti vērienīgām un jāņem vērā ECB nesenažā ziņojumā par finanšu integrāciju un struktūrām euro zonā izteiktās rekomendācijas.³³

Rezolūcijā izteiktais aicinājums ECB turpināt sagatavošanās darbu, lai nodrošinātu ES finanšu tirgu stabilitāti saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES atbilstoši ECB nostājai. ECB kopš 2016. gada referenduma rūpīgi monitorējusi ar breksitu saistītos ekonomiskos un finanšu sektora riskus.³⁴ Ar breksitu saistītie riski vēl var materializēties 2020. gada laikā vai vēlāk atkarībā no sarunu progresa. ECB un Anglijas Banka 2019. gada martā aktivizēja valūtas mijmaiņas darījumu līgumu, kas mazinās finanšu sistēmas iespējamās stresa avotus.³⁵ Visā breksita procesā ECB gan publiski, gan divpusēji sarunu ietvaros aicinājusi bankas plānot iespējamās ārkārtas apstākļus un katrā atsevišķā gadījumā izvērtēt savu konkrēto riska profilu.³⁶ Privātajam sektoram jāturpina gatavoties visiem iespējamajiem rezultātiem.³⁷ Pārejas perioda beigās finanšu sektoram būs bijis četru gadu ilgs laika periods, lai sagatavotos gaidāmajām būtiskajām reālās pārmaiņām. Euro zonas bankām un citiem tirgus dalībniekiem jāizmanto atlikušais laiks līdz pārejas perioda beigām savu breksita plānu īstenošanai, lai tās būtu gatavas jaunajām attiecībām pēc pārejas perioda beigām.

Atbildot uz rezolūcijā izteikto aicinājumu sniegt €STR pirmo novērtējumu, ECB atzīmē, ka kopš tās izmantošanas sākuma 2019. gada oktobrī €STR sekmīgi atspoguļojusi tirgus dinamiku. €STR aprēķina reizi dienā un pašlaik tā balstās uz atbilstošajiem darījumiem, kuru vērtība pārsniedz 30 mljrd. euro un kurus nodrošina nekā 50 pārskatu sniedzēju. Paredzēts, ka tā līdz 2021. gada beigām pamazām aizstās vidējās procentu likmes indeksu (EONIA). €STR sekmīgi atspoguļo tirgus dinamiku, t.sk. monetārās politikas procentu likmju pazemināšanu 2019. gada septembrī (€STR izstrādes stadijas dati). Tirgus dalībnieki arvien plašāk izmanto €STR skaidrās naudas un atvasināto finanšu instrumentu darījumus. Neraugoties uz

³³ Sk. *Financial Integration and Structure in the Euro Area* ("Finanšu integrācija un struktūras euro zonā"), ECB, Frankfurte pie Mainas, 2020. gada marts.

³⁴ Sk., piemēram, ECB 2019. gada maija "Finanšu Stabilitātes Pārskata" ielikumu *Assessing the risks to the euro area financial sector from a no-deal Brexit – update following the extension of the UK's membership of the EU* ("Euro zonas finanšu sektora risku novērtējums breksita bez vienošanās gadījumā – aktualizēta informācija pēc Apvienotās Karalistes dalības ES pagarināšanas").

³⁵ Sk. ECB [interneta vietnē](#) publicēto paziņojumu preseī.

³⁶ Sk. piemēram, dažādus rakstus par breksitu ECB "Uzraudzības bijetenā": *Brexit: meeting supervisory expectations* ("Breksits – atbilstība uzraudzības gaidām"), 2019. gada februāris; *Brexit: stepping up preparations* ("Breksits – straujāki sagatavošanās darbi"), 2019. gada augusts; *Brexit: operational risks increases when banks delay action* ("Breksits – darbības riski pieaug, ja bankas nerīkojas laikus"), 2019. gada novembris; *Brexit: time to move to post-Brexit business models* ("Breksits – laiks pāriet uz pēcbreksita uzņēmējdarbības modeļiem"), 2020. gada februāris.

³⁷ Sk. speciālo komentāru *Implications of Brexit for the EU financial landscape* ("Breksita ietekme uz ES finanšu vidi"), *Finanšu integrācija un struktūras euro zonā*, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2020. gada marts.

šīm pozitīvajām pazīmēm, nepieciešami turpmāki centieni no tirgus dalībnieku puses, lai nodrošinātu pietiekami likvīdus €STR tirgus. Ņemot vērā pasaulē vērojamos centienus samazināt pārāk plašu starpbanku procentu likmju (piemēram, EURIBOR euro zonā) izmantošanu, tāda procentu likme kā €STR un uz tās balstītās termiņstruktūras varētu darboties kā rezerves mehānisms uz EURIBOR balstītajos līgumos un arī kā EURIBOR alternatīva. ECB turpinās sagatavot ziņojumus par €STR.³⁸

4. Ar maksājumiem, kriptoaktīviem, finanšu tehnoloģijām un kibernetiķu saistītie jautājumi

Rezolūcijas 20. un 35. punktā aplūkoti ar maksājumiem saistīti jautājumi, savukārt 29.–32. punktā skarti jautājumi saistībā ar kriptoaktīviem, finanšu inovācijām un kibernetiķu.

ECB atzinīgi novērtē rezolūcijā uzsvērtu efektīvas un neatkarīgas Eiropas maksājumu sistēmas izveides nozīmību. ECB turpina veicināt Eiropas maksājumu sistēmas darbību, sekmējot ātro maksājumu pilnvērtīgu izmantošanu, uzlabojot pārrobežu maksājumus uz ES un no tās un atbalstot Eiropas *fintech* iniciatīvas maksājumu pakalpojumu ieviešanā. ECB vadītā Euro neliela apjoma maksājumu padome³⁹ strādā ar pakalpojumu sniedzējiem un saņēmējiem, lai veicinātu turpmāku integrētu, inovatīvu un konkurētspējīgu neliela apjoma euro maksājumu tirgus izveidi. Turklāt ECB Padome atjaunojusi savu neliela apjoma maksājumu stratēģiju, kuras mērķis ir aktīvi atbalstīt tirgus iniciatīvas, kas vērstas uz Eiropas mēroga maksājumu risinājuma izstrādi izmantošanai tirdzniecības vietās un e-komercijā. ECB arī rūpīgi monitorē Eiropas maksājumu iniciatīvas panākto progresu Eurosistēmas mērķu sasniegšanā⁴⁰ šajā jomā.

ECB atzinīgi vērtē rezolūcijā pausto atziņu par skaidrās naudas kā maksāšanas līdzekļa nozīmi. Skaidrā nauda ES pilsoņiem joprojām ir svarīgākais maksāšanas līdzeklis⁴¹ un apgrozībā esošo euro banknošu skaits turpina būtiski pieaugt.⁴² Skaidrā nauda ir ietverošs maksājumu instruments un tā pilda svarīgu funkciju kā līdzeklis, kas izmantojams ārkārtas apstākļos, un kā vērtības uzkrāšanas līdzeklis.

Attiecībā uz rezolūcijā pausto aicinājumu izveidot sistēmu lielu darījumu labākai uzraudzībai, ECB norāda uz pašreizējo ES regulatīvo ietvaru lielāka

³⁸ Ziņojumus par €STR sk. [ECB interneta vietnē](#).

³⁹ [Euro neliela apjoma maksājumu padome](#) ir augsta līmeņa stratēģiska struktūrvienība, kam uzticēts uzdevums veicināt neliela apjoma maksājumu integritāti, inovāciju un konkurētspēju ES. To 2013. gada 19. decembrī [izveidoja](#) ECB un tā aizstāja [SEPA Padomi](#).

⁴⁰ Šie mērķi ietver pilnīgu sasniedzamību un lietotāju ērtību visā Eiropā, ērtu izmantošanu un izmaksu efektivitāti, drošību, Eiropas identitāti un pārvaldību, pieņemšanu pasaulē.

⁴¹ Sk. ECB Speciālo pētījumu Nr. 201 *The use of cash by households in the euro area* ("Skaidrās naudas izmantošana euro zonas māsaimniecībās"), ECB, Frankfurte pie Mainas, 2017. gada novembris.

⁴² Sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 6 rakstu *Trends and developments in the use of euro cash over the past ten years* ("Euro skaidrās naudas izmantošanas tendences un norises pēdējos 10 gados"), ECB, Frankfurte pie Mainas.

apjoma skaidrās naudas kustības pār ES robežām monitorēšanai.⁴³ Atbilstības šim ietvaram monitorēšana ietver fiziskās pārbaudes dalībvalstu teritorijā, t.sk. lidostās, jūras ostās un citos ES robežpunktos. Uzraudzīt atbilstību šiem ES tiesību aktiem ir valstu kompetento iestāžu (bieži vien muitas iestāžu) pienākums.

ES regulatīvais ietvars noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas novēršanai nosaka turpmākas prasības attiecībā uz ES veiktajiem darījumiem starp fiziskām un juridiskām personām. Ja šādos darījumos kā starpnieks darbojas kredītiestādes, finanšu iestādes (piemēram, maksājumu iestādes un ieguldījumu sabiedrības) vai citi "atbildīgie subjekti" atbilstoši definīcijai, kas sniegta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas direktīvā⁴⁴ un attiecīgajos dalībvalstu tiesību aktos, šiem atbildīgajiem subjektiem noteikta prasība monitorēt šādus darījumus un nepieciešamības gadījumā ziņot par aizdomīgiem darījumiem valsts finanšu ziņu vākšanas vienībai. Šajā kontekstā jāuzsver, ka saskaņā ar LESD 127. pantu ECB uzraudzības uzdevumi, kas tai uzticēti saskaņā ar VUM regulu⁴⁵, ietver tikai kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību. Kredītiestāžu (vai jebkuru citu atbildīgo subjektu, kas darbojas kā starpnieki darījumos) atbilstības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasībām monitorēšana un nodrošināšana, kā arī izmeklēšana saistībā ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas nepārprotami neietilpst ECB pilnvarojumā. Šie uzdevumi uzticēti valstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iestādēm un nodokļu iestādēm. Tomēr ECB pašlaik nostiprina savu uzraudzības kapacitāti, lai nodrošinātu atbilstošu sadarbību ar valstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iestādēm, lai tā varētu izmantot no tām saņemto informāciju prudenciālajā uzraudzībā. ECB principiāli arī atbalsta ES noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas institucionālā un regulatīvā ietvara nostiprināšanu caur turpmākām likumdošanas pārmaiņām.

Attiecībā uz rezolūcijā pausto aicinājumu pastiprināt uzraudzību attiecībā uz kryptoaktīviem ECB atzīmē, ka tā aktīvi piedalās Eiropas un pasaules iniciatīvās, kas vērstas uz kryptoaktīvu un stabilo kriptomonētu shēmu regulējumu, uzraudzību un pārraudzību.⁴⁶ ECB nepārtraukti monitorē un analizē

⁴³ Šo ietvaru pamatā veido Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 26. oktobra Regula (EK) Nr. 1889/2005 par skaidras naudas kontroli, kuru ievieš Kopienas teritorijā vai izved no tās (OV L 309, 25.11.2005., 9. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1672 par Savienības teritorijā ieviestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli un par Regulas (EK) Nr. 1889/2005 atcelšanu (OV L 284, 12.11.2018., 6. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Direktīva (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., 73. lpp.).

⁴⁵ Padomes 2013. gada 15. oktobra Regula (ES) Nr. 1024/2013, ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).

⁴⁶ Tās ietver: ES līmenī – Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes virtuālo valūtu un sākotnējo virtuālās valūtas piedāvājumu speciālo darba grupu, Eiropas Banku iestādes atļauju, būtiskas līdzdalības un iegāžu speciālo darba grupu un Eiropas Komisijas ekspertu grupu finanšu inovāciju kavējošo regulatīvo šķēršļu jautājumos; starptautiskā līmenī – G7 stabilo kriptomonētu darba grupu, CPMI-IOSCO Digitālo inovāciju kopīgo darba grupu, Finanšu stabilitātes padomes (FSP) darba grupu stabilo kriptomonētu regulējuma jautājumos, FSP finanšu inovāciju tīklu un Bāzeles Banku uzraudzības komitejas finanšu tehnoloģijas speciālo darba grupu.

norises kryptoaktīvu tirgū un saiknes, caur kurām ar kryptoaktīviem saistītie riski var tikt novadīti uz finanšu sektoru un tautsaimniecību.⁴⁷ ECB atbalsta pasaules mērogā koordinētu pieeju kryptoaktīvu un stabilo kriptomonētu shēmu regulējumam, balstoties uz principu "vienāda uzņēmējdarbība, vienādi riski, vienāds regulējums".⁴⁸ ECB pašlaik pārskata savu maksāšanas līdzekļu un shēmu pārraudzības ietvaru ar mērķi nodrošināt, lai Eurosistēmas pārraudzība ietvertu visas maksājumu shēmas un mehānismus, kas ļauj nodot vērtību no viena gala lietotāja citam. Kas attiecas uz elektroniskās naudas iestāžu, virtuālo aktīvu pakalpojumu sniedzēju un citu atbildīgo subjektu uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, ECB atgādina, ka par šā uzdevuma veikšanu atbild valstu kompetentās iestādes.

Rezolūcijā paustais aicinājums nodrošināt pienācīgu līdzsvaru starp finanšu inovāciju un finanšu stabilitāti atbilst ECB nostājai. Inovācijas un *fintech* sniedz bankām, to klientiem, finanšu sistēmai un tautsaimniecībai plašākā skatījumā būtisku labumu, taču saistās arī ar problēmām un riskiem. ECB reaģē uz to, monitorējot *fintech* jomu un novērtējot ar to saistītos riskus⁴⁹. Nenodrošinot pienācīgus drošības mehānismus, arvien ciešākā saikne starp bankām un *fintech* uzņēmumiem var nozīmēt, ka šo uzņēmumu darbības traucējumi var radīt sistēmisku ietekmi uz finanšu sistēmu. Līdztekus ECB banku uzraudzības jomā veiktajam darbam ECB piedalās dažādu Eiropas un starptautisko forumu, t.sk. Eiropas Banku iestādes, Finanšu stabilitātes padomes, Bāzeles Banku uzraudzības komitejas un Maksājumu un tirgus infrastruktūras komitejas darbā, kas saistīts ar *fintech* politiku un finanšu stabilitātes jautājumiem.

ECB pozitīvi novērtē rezolūcijā pausto atzinīgo vērtējumu par tās centieniem kiberdrošības jomā. Joprojām prioritāte ir ECB digitālās aizsardzības spēju un darbības atjaunošanas kapacitātes nostiprināšana un nepārtraukta pielāgošana jauniem apdraudējumiem un potenciāliem kiberuzbrukumu radītiem darbības traucējumiem. Panākts ievērojams progress darbinieku izpratnes vairošanā par drošības jautājumiem, t.sk. ieviešot obligātus apmācības kursus par IT drošību. Turpmāk nostiprināta tehniskā aizsardzība visos datu galapunktos un ieviests moderns risinājums nepārtrauktās IT ievainojamības pārvaldības jomā. Īstenojot centienus panākt nepatraktus uzlabojumus, ECB pašlaik visvairāk uzmanības pievērš kapacitātes uzlabošanai, nodrošinot tīkla drošību, aizsardzību pret datu noplūdēm un pārvaldot augstu privilēģiju lietotāju kontus IT sistēmās.

⁴⁷ Kopsavilkums par ECB kryptoaktīvu speciālās darba grupas veiktās analīzes rezultātiem sk. ECB Speciālajā pētījumā Nr. 223 *Crypto-Assets: Implications for financial stability, monetary policy, and payments and market infrastructures* ("Kryptoaktīvi: ietekme uz finanšu stabilitāti, monetāro politiku un maksājumiem un tirgus infrastruktūru"), ECB, Frankfurte pie Mainas, 2019. gada maijs.

⁴⁸ Sk., piemēram, ECB prezidenta vēstuli EP deputātei Evai Kaili (*Eva Kaili*) par iniciatīvām stabilo kriptomonētu jomā, 2019. gada septembris. Sk. arī ECB Valdes locekļa Benuā Kerē (*Benoît Cœuré*) ievadrunu Vācijas Parlamenta Digitālo jautājumu komitejas organizētajā atklātajā sēdē *Digital currencies, focusing on Libra* ("Digitālās valūtas, fokusā – Libra"), 2019. gada septembris.

⁴⁹ *Financial Stability Review* ("Finanšu Stabilitātes Pārskats"), ECB, Frankfurte pie Mainas, 2019. gada novembris.

5. ECB institucionālie jautājumi

Rezolūcijā 1. un 40.–46. punktā aplūkoti vairāki ECB institucionālās uzbūves, darbības, komunikācijas un pārskatatbildības prakses aspekti.

ECB piekrīt rezolūcijā paustajam, ka nepieciešams saglabāt tās neatkarību, un atzinīgi novērtē pausto viedokli, ka tās pārskatatbildība uzlabojusies. Atbilstoši pēdējos gados īstenotajai pieejai ECB saglabājusi apņemšanos turpināt esošā regulējuma ietvaros nostiprināt savu pārskatatbildības praksi attiecībā pret Eiropas Parlamentu.⁵⁰ ECB turpinās arī publicēt detalizētas rakstveida atsauksmes par Eiropas Parlamenta rezolūciju, kurā aplūkots ECB gada pārskats.

ECB atzinīgi novērtē viedokli, ka tās saziņa uzlabojusies. Saskaņā ar rezolūcijā pausto aicinājumu turpināt centienus, lai ECB savus lēmumus darītu pieejamus un saprotamus visiem iedzīvotājiem, ECB nolēma veltīt saziņai atsevišķu darba plūsmu savā stratēģijas izvērtējumā⁵¹, nosakot skaidru mērķi turpmāk stiprināt saikni ar plašu sabiedrību.⁵² ECB arī turpinās paplašināt savas informatīvās aktivitātes, īpaši aptverot arī neekspertu auditorijas. Šīs informatīvās aktivitātes ietvers inovatīvas pieejas, piemēram, saziņu digitālajos kanālos, piemēram, nesen izveidotajā ECB podkāstā⁵³ un blogā⁵⁴. Sava stratēģijas izvērtējuma ietvaros ECB uzsākusi arī jaunu procesu "ECB uzklausa", kas ietver pasākumus un tiešsaistes mijiedarbību ar ieinteresētajām personām un plašu sabiedrību.⁵⁵

ECB pozitīvi novērtē rezolūcijā pausto atzinīgo vērtējumu par ECB augstākā līmeņa amatpersonu Vienotajā ētikas kodeksa, kas ir spēkā kopš 2019. gada janvāra, pieņemšanu. Kodekss, kurš piemērojams visiem ECB lēmumu pieņēmējiem un augstākā līmeņa amatpersonām neatkarīgi no tā, vai tām ir līgumattiecības ar ECB, vai tās ieceltas valsts līmenī, turpmāk stiprinājis ECB labas pārvaldības un integritātes ietvaru.⁵⁶

Attiecībā uz rezolūcijā izteikto aicinājumu nodrošināt, lai ECB Audita komiteja un Ētikas komiteja ietvertu neatkarīgus locekļus, ECB atgādina, ka šo komiteju locekļu neatkarība ir skaidri noteikta Audita komitejas pilnvarojumā un lēmumā, ar kuru izveidota Ētikas komiteja. Audita komitejas pilnvarojumā locekļiem arī noteikts pienākums ievērot augstākos ētikas standartus. Turklāt

⁵⁰ Sk. arī 2018. gada "Tautsaimniecības Bijetena" Nr. 5 rakstu *The evolution of the ECB's accountability practices during the crisis* ("ECB pārskatatbildības prakses attīstība krīzes laikā"), Frankfurte pie Mainas.

⁵¹ Sk. ECB [interneta vietni](#).

⁵² Sk. ECB prezidentes [ievadpaziņojumu](#) Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetāro lietu komitejas atklātajā sēdē 2020. gada 6. februārī.

⁵³ Sk. ECB [interneta vietni](#).

⁵⁴ Sk. ECB [interneta vietni](#).

⁵⁵ Sk. ECB prezidentes [ievadpaziņojumu](#) Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetāro lietu komitejas atklātajā sēdē 2020. gada 6. februārī.

⁵⁶ Sk. [Augsta līmeņa ECB amatpersonu ētikas kodeksu](#). Kodekss uzlabo interešu konflikta situāciju pārvaldību, nosakot konkrētas prasības saistībā ar pēcnodarbinātības darbībām, privātiem finanšu darījumiem un attiecībām ar interešu grupām. Tas paredz arī interešu deklarāciju un mēneša kalendāru publicēšanu un ietver pasākumus, kas veicami neatbilstību gadījumos. Turklāt kodeksā iestrādāti pamatprincipi, pēc kuriem ECB Valdes locekļiem jāvadās ārējā komunikācijā, nosakot, ka tie jāievēro arī visiem Padomes un Uzraudzības valdes locekļiem.

2019. gada jūlijā Padome nodrošināja vēl lielāku Ētikas komitejas neatkarību un veicināja tās daudzveidību, ieceļot par komitejas locekli nevalstiskās organizācijas galveno padomdevēju ētikas jautājumos un bijušo Starptautiskā Valūtas fonda ētikas padomnieci.

Attiecībā uz rezolūcijā izteikto aicinājumu pieņemt skaidru un atklātu trauksmes celšanas politiku ECB atzīmē, ka trauksmes cēlēju regulējuma pilnveidošana ir daļa no ECB stratēģiskajām prioritātēm un darbības mērķiem.

Darbs pie uzlabotas un atklātas trauksmes celšanas politikas, kas veicina ziņošanas kultūru un nodrošina efektīvu trauksmes cēlēju ziņojumu izmeklēšanu norisinās atbilstoši plānotajam. Šī politika nostiprinās ECB ētikas standartus, atbildību un labu pārvaldību, radot viegli lietojamu trauksmes celšanas rīku, kas atvieglos anonīmu ziņošanu un drošu komunikāciju, un nostiprinot trauksmes cēlēju aizsardzību atbilstoši augstākajiem standartiem. Izstrādes laikā notiks konsultācijas ar darbinieku pārstāvjiem. ECB paredz, ka jau līdz 2020. gada beigām tiks apstiprināti formāli grozījumi ECB Personāla reglamentā.

Attiecībā uz rezolūcijā skarto jautājumu par ECB lomu finanšu palīdzības programmās euro zonas valstīm un ECB nostājām starptautiskos forumos ECB darbība pilnībā atbilst esošajam juridiskajam regulējumam.

Eiropas Komisijai sadarbībā ar ECB uzticēts pienākums izvērtēt pieteikumus stabilitātes atbalstam, noturēt sarunas par saprašanās memorandu, kurā detalizēti izklāstīti ar finanšu palīdzības sniegšanu saistītie nosacījumi, un monitorēt atbilstību ar finanšu palīdzības sniegšanu saistītajiem nosacījumiem. Laika gaitā ECB nolēmusi pārorientēt savu lomu, koncentrējot uzmanību uz darbu pie finanšu un kritiskiem makroekonomikas jautājumiem, t.sk. ar finanšu sektora reformām, makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, kopējiem fiskālajiem mērķiem un ilgtspējību un finansējuma vajadzībām saistītiem jautājumiem.⁵⁷ Attiecībā uz ECB ieņemto nostāju daudzpusējos forumos ECB ir gatava informēt Eiropas Parlamentu un tā Ekonomikas un monetāro lietu komiteju par savu nostāju, kā tā jau darījusi iepriekšējos gados.⁵⁸

ECB pieņem zināšanai, ka rezolūcijā atzinīgi vērtēts saprašanās memorands starp Eiropas Revīzijas palātu (ERP) un ECB.

ECB augsti vērtē ERP veiktās revīzijas. Tā joprojām ir apņēmusies cieši sadarboties ar ERP un sniegt ERP visu informāciju, kas nepieciešama tās darba sekmēšanai. Saprašanās memorandā noteikta praktiska informācijas apmaiņas kārtība starp abām iestādēm mikroprudenciālās uzraudzības jomā.⁵⁹ Saprašanās memoranda mērķis, atkārtoti uzsverot ECB un ERP neatkarību to attiecīgo funkciju izpildē, ir nodrošināt atbilstošu caurredzamību un pārskatatbildību.⁶⁰ SM attiecas tikai un vienīgi uz ERP veiktajām

⁵⁷ Sk. Eiropas Centrālās bankas 2018. gada 11. aprīļa Atzinumu par priekšlikumu regulai par Eiropas Monetārā fonda izveidi (CON/2018/20; OV C 220, 25.06.2018. 2. lpp.). Sk. arī ECB prezidenta komentārus Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetāro lietu komitejas atklātajā sēdē 2018. gada 24. septembrī.

⁵⁸ Sk. ECB prezidenta 2015. gada 17. decembra vēstuli EP deputātam Svenam Gīgoldam (*Sven Giegold*) par ECB dalību starptautiskos forumos.

⁵⁹ Sk. [Saprašanās memorandu](#) starp ERP un ECB par ECB uzraudzības uzdevumu revīzijām.

⁶⁰ Šī kārtība ļaus ERP pieprasīt un saņemt visus dokumentus un informāciju, kas tai nepieciešama, lai veiktu ECB banku uzraudzības revīziju. Īpaši konfidenciāla dokumentācija tiks pilnībā aizsargāta, un piekļuve sensitīvai banku informācijai tiks nodrošināta kontrolētā vidē ECB telpās.

revīzijām par uzraudzības uzdevumiem, kas ECB uzticēti ar VUM regulu, un atspoguļo ERP revīzijas pilnvaras, kas tai piešķirtas saskaņā ar ES tiesību aktiem.

ECB pieņem zināšanai rezolūcijā izteikto aicinājumu nodrošināt lielāku pārredzamību attiecībā uz Valdes locekļu iecelšanu un aicinājumu ES Padomei sagatavot dzimumu ziņā līdzsvarotu kandidātu sarakstu attiecībā uz visām gaidāmajām vakancēm. ECB Valdes locekļu iecelšanas process noteikts LESD 283. panta 2. punktā un Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem 11.2. pantā.⁶¹ Pārmaiņas saistībā ar to, kā Līgums tiek īstenots attiecībā uz ECB Valdes locekļu atlases procesu, ir jautājums, kas attiecas uz Padomi un Eiropas Parlamentu. Lai gan ECB nevar ietekmēt tās Valdes sastāvu, tā apņēmusies uzlabot dzimumu līdzsvaru organizācijā, īpaši ar kopš 2012. gada īstenoto pasākumu un noteikto mērķu palīdzību. Šo iniciatīvu rezultātā ECB būtiski pieaudzis sieviešu īpatsvars vadības līmeņa amatos. 2019. gada beigās 31% augstākā līmeņa vadītāju bija sievietes (2012. gada beigās – 12%). Turklāt 2019. gada beigās sieviešu īpatsvars visu ECB vadītāju vidū bija pieaudzis līdz 30% (2012. gada beigās – 17%). Kopumā sieviešu īpatsvars ECB darbinieku vidū 2019. gada beigās bija 45% (2012. gada beigās – 43%). Ņemot vērā, ka laika periods, ko aptvēra jaunākie mērķi, beidzās 2019. gadā, ECB pašlaik strādā pie jaunas dzimumu līdzsvara stratēģijas.

Attiecībā uz pausto prasību radušās cilvēkresursu problēmas atrisināt taisnīgi, pārredzami un ātri ECB atzīmē, ka kopš 2018. gada ir īstenojusi vairākus pasākumus. Šo pasākumu rezultātā cita starpā ECB banku uzraudzības funkcija no darbības uzsākšanas posma attīstījies līdz daudz stabilākai iestādei. Šo stabilitāti veicināja caurredzami darbinieku atlases procesi vakantajām amata vietām un turpmāka ātra un efektīva jauno darbinieku iekļaušana komandā. Jauna elastīga darba laika politika ļauj ECB darbiniekiem sabalansēt un atgūt virsstundas, kas nostrādātas palielinātas darba slodzes periodos. Atsauksmes, ko ECB Cilvēkresursu Ģenerāldirektorāts saņēmis, veicot regulāros apsekojumus, kā arī pēdējās darbinieku aptaujas laikā, parāda, ka darbinieki augstu vērtē jauno politiku. Kopīgi ar darbinieku pārstāvjiem izstrādātā darba programmā Cilvēkresursu Ģenerāldirektorāts risinājis problēmas saistībā ar dažādajiem ECB darbinieku līgumu veidiem, un ar vairumu darbinieku tagad noslēgti pastāvīgie darba līgumi. Turklāt attiecībā uz potenciālajiem vardarbības gadījumiem darba vietā ECB līdztekus iepriekš minētajam trauksmes celšanas regulējumam apsver iespēju palielināt starpniecības dienesta darbību un ieviest alternatīvus strīdu risināšanas veidus. Visbeidzot, sākot ar 2020. gada sākumu, ECB sākusi īstenot visaptverošu jaunu karjeras ietvaru, piedāvājot darbiniekiem vairāk personiskās izaugsmes un mobilitātes iespēju.

⁶¹ ECB Valdes locekļus saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes ieteikumu pēc konsultēšanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālās bankas Padomi ieceļ Eiropadome.